

УДК 9 (908) «1863/1918»

ДОБРОЧИННА ДІЯЛЬНІСТЬ РОСІЙСЬКОЇ ПРАВОСЛАВНОЇ ЦЕРКВИ У ПОЛТАВСЬКІЙ ЕПАРХІЇ НА СТОРІНКАХ ЧАСОПISУ «ПОЛТАВСКИЕ ЕПАРХИАЛЬНЫЕ ВЕДОМОСТИ»

Олена Колесник

Полтавський інститут бізнесу ПВНЗ «МНТУ»
Україна, 36039, м. Полтава, вул. Сінна, 7
e-mail: kolesnik_o_v@ukr.net

Дослідження добродчинної діяльності Російської Православної Церкви (РПЦ) дає можливість застосовувати накопичений досвід у сучасних історичних умовах. Саме тому виникає необхідність поглибленого вивчення її форм і напрямів. Це сприятиме розкриттю моральних основ християнства, дозволить належно оцінити соціальну роль Православної Церкви та духовенства у житті суспільства.

Актуальність пропонованого дослідження зумовлена тим, що у вітчизняній історіографії проблема церковної добродчинності, у тому числі регіональної, залишається малодослідженою. Відомості про різні види добродчинної діяльності РПЦ регулярно з'являлися на сторінках церковних періодичних видань, особливе місце серед яких належить часописові «Полтавские Епархиальные Ведомости» («ПЕВ»). Особливої уваги потребує обстеження офіційної частини, де систематично друкувалися звіти добродчинних організацій і списки благодійників із вказівкою на розміри їхніх пожертвувань. Неофіційна частина включала матеріали, серед яких публікації, що висвітлювали діяльність згаданих закладів переважно з нагоди тих чи інших ювілеїв.

Метою пропонованого дослідження є комплексний аналіз добродчинної діяльності РПЦ у Полтавській епархії. Для реалізації зазначеної мети нами виконано такі конкретні завдання: проаналізовано матеріали часопису з теми дослідження; визначено основні напрями та форми добродчинної діяльності РПЦ у Полтавській епархії; розкрито механізми управління та фінансування благодійних установ; виявлено рівень взаємодії РПЦ зі світськими установами у здійсненні благодійних ініціатив; встановлено особливості добродчинної діяльності РПЦ; розкрито особистий внесок православного духовенства в організацію соціальної допомоги населенню; узагальнено позитивний досвід Православної Церкви у досліджуваній царині.

Варто наголосити, що поняття «добродчинність», «благодійність», що є ключовими у дослідженні, – синонімічні. Це потверджує «Сло-

варь української мови» за редакцією Б.Д. Грінченка (1907-1908) [10, с. 494].

О.В. Кравченко у дисертаційному дослідженні характеризує благодійність як «безкорисну, добровільну й соціально спрямовану діяльність приватних осіб і організацій з метою надання фінансової, матеріальної, організаційної та іншої допомоги тим, хто потребує, для реалізації їх особистих і професійних інтересів, а також удосконалення умов суспільного життя». Але якщо роботи акцент на добродійності, то з переліку благодійних установ варто виключити станові органи опіки, оскільки членство в них було обов'язковим [3, с. 46].

Часопис «ПЕВ» подає детальну інформацію про діяльність добродчинних організацій, а саме: епархиальне опікунство про бідних духовного звання, товариство взаємодопомоги сиротам і заштатному духовенству, каса взаємодопомоги та емеритальна, церковнопарафіяльні опікунства та братства, опікунство про сліпих і Дамське благодійне товариство. Досліджувані публікації можна об'єднати у кілька груп залежно від змісту. До першої групи належать ті, в яких повідомлялось про причини виникнення та мету заснування добродчинних організацій, до другої – ті, які подавали інформацію про джерела фінансування й основні витрати; публікації третьої групи – це відомості про напрями та форми благодійної діяльності; четверта група публікацій репрезентувала інформацію про внесок православного духовенства в організацію соціальної допомоги.

Матеріали «ПЕВ» дають підстави стверджувати, що основними формами благодійної діяльності РПЦ у Полтавській епархії були допомога різним категоріям найбіднішого населення, будівництво й оздоблення православних храмів, здійснення християнської добродчинності, підтримка православних місіонерських товариств.

Добродчинна діяльність Полтавської епархії за сферою поширення була різномірною, а саме: державно-церковна (органи станової опіки), церковно-громадська (опікунства та брат-

ства) та приватна (заповіти, відкриття іменних стипендій).

Виникнення та функціонування органів станової опіки зумовлено відсутністю у XIX – на поч. XX ст. єдиної державної системи соціальної допомоги для різних категорій населення. Вдови та сироти священнослужителів, позаштатне духовенство, що не отримувало пенсії, знаходились у тяжкому фінансовому становищі, тому представники духовенства мали здійснювати самопомогу. З цією метою Відомством православного сповідання створено станові органи опіки: єпархіальне опікунство про бідних духовного звання, товариство взаємодопомоги сиротам і позаштатному духовенству Полтавської єпархії, а також похоронна й емеритальна каси. Названі установи надавали допомогу винятково духовним особам.

Відповідно до указу Святішого Синоду від 12 серпня 1823 р. засновано опікунства про бідних духовного звання, які функціонували при кожній єпархіальній кафедрі окремо від духовних консисторій, але до їхнього складу обов'язково входили один-два попечителі від консисторії.

Кошти до Полтавського єпархіального опікунства про бідних духовного звання надходили як з постійних, так і з випадкових джерел: благодійних і добровільних пожертвувань, кухликових зборів, залишкових церковних сум, прибутків від продажу свічок, відсотків з кредитних банківських квитків, штрафів по духовному відомству. Суми надходжень були різними, вони залежали від стану та можливостей установ і людей.

Щодо діяльності товариства взаємодопомоги сиротам і позаштатному духовенству Полтавської єпархії цікавою є публікація П. Трипольського «К вопросу о взаимопомощи духовенства Полтавской епархии» [13, с. 583], в якій проаналізовано історію створення товариства та його мету: видача разової грошової допомоги сиротам і позаштатному духовенству Полтавської єпархії у рік смерті члена товариства – батька сім'ї або виходу його у заштат (тяжка хвороба або вислуга років).

Офіційна частина часопису, де систематично друкувалися звіти товариства, детально інформує про його надходження та витрати. Членами товариства, як свідчать публікації, обов'язково мали бути священнослужителі Полтавської єпархії. Щорічний внесок для видачі разової грошової допомоги від священників становив 5 руб., від паламарів – 2 руб. З одержаних коштів створювалося два тимчасових капітали: священницький і паламарський,

які становили основу для резервного капіталу через щорічне відрахування 10% з річної суми.

У Полтавській єпархії до органів станової опіки духовного відомства відносили також спеціальні каси взаємодопомоги: похоронну й емеритальну. Їхніми учасниками були всі священнослужителі Полтавської єпархії.

Касу взаємодопомоги (похоронну) засновано з метою надання разової грошової допомоги сім'ям померлих на службі священнослужителів, а також тим, хто виходить у заштат. Внески учасників цієї установи становили: 85 коп. (для священників) і 25 коп. (для дияконів і псаломщиків). Після смерті учасника каси його сім'я отримувала грошову допомогу у розмірі 1000 руб. (для сім'ї священника) та 500 руб. (для сім'ї псаломщика).

Висвітлено на сторінках часопису і діяльність емеритальної каси. Із публікації З.П. Ольського «Десятилетие эмеритальной кассы духовенства Полтавской епархии» [5, с. 972] дізнаємося, що мета каси – видача щорічної грошової допомоги у вигляді пенсій позаштатному й осиротілому духовенству. Крім священнослужителів Полтавської єпархії, як добровільні учасники, допускалися особи, що перебували на державній службі у духовно-навчальних закладах, духовній консисторії та єпархіальному опікунстві про бідних духовного звання, а також учителі народних і церковних шкіл, якщо вони закінчили курс духовної семінарії та готувалися до священницької діяльності.

Касові внески, які поділялися на 6 розрядів відповідно до матеріального становища її учасників, залежали від їхнього добровільного бажання. Розмір внесків за розрядами розподілявся у такий спосіб: I – 2 руб. на рік, II – 3 руб., III – 4 руб., IV – 6 руб., V – 8 руб. і VI – 10 руб.

Дані здійсненого аналізу дозволяють констатувати, що загальна кількість учасників каси постійно зростала. Якщо у 1891 р. до складу каси входило 2910 осіб, то в 1900 – 3068. З часом збільшено і загальну суму внесків (від 15348 у 1891 році до 17618 у 1900). Загальна кількість учасників із нижчими внесками по 2, 3 і 6 руб. з часу відкриття зменшилася, а з вищим внеском (10 руб.) значно збільшилась, внески по 4 та 8 руб. за досліджуваний період майже не змінилися [5, с. 980].

Результатом діяльності станових органів опіки стала організованішою турбота про духовенство.

На особливу увагу серед благодійних закладів Полтавської єпархії церковно-громадського характеру заслуговують церкво-

внопарафіяльні опікунства та братства.

З 2 серпня 1864 р., коли набуло чинності Положення про парафіяльні опікунства при православних церквах, благодійність переноситься і на суспільство, і на Церкву. Головною метою опікунства була турбота про добробут церкви та причту, улаштування початкового навчання та добродійних дій у парафії. Виникнення церковнопарафіяльних опікунств зумовлено пошуком такого типу громадських закладів, які б одночасно дбали про добробут храму, збільшення коштів на утримання парафіяльного духовенства, влаштування різних благодійних закладів (шкіл, лікарень, притулків), а також надання цілеспрямованої допомоги найбіднішим людям парафії [9, с. 320].

Управління справами опікунства займалися голова, скарбник, секретар і п'ять його членів. За Законом вони підпорядковувались винятково духовному єпархіальному начальству (йому вони звітували про кількість і термін служби світських членів опікунства, про збір коштів поза парафією). До складу опікунств входила необмежена кількість членів, якими могли бути повнолітні особи всіх звань і станів. Значно розширює уявлення про діяльність опікунств «Устав Попечительства при Введенской церкви єпархіального женского училища о храме и о нуждающихся воспитанниц Полтавского єпархіального женского училища» [14, с. 341-356]. Публікація подає відомості про мету, склад учасників, засоби утримання та систему управління добродійної організації, що дозволяє скласти повне уявлення про діяльність опікунств. Відомо, що Введенське опікунство засновано при церкві Полтавського жіночого єпархіального училища. Його мета – турбота про храм, що діяв при училищі, і допомога вихованцям (внесення плати за право навчання або за утримання у гуртожитку бідних вихованців, безкоштовна видача навчальних книг, одягу, продуктів харчування, надання медичної допомоги, призначення грошової допомоги після закінчення навчання). Крім того, церковнопарафіяльні опікунства відкривали дешеві чайні, їдальні, засновували народні читальні.

Кошти опікунств формувалися з різноманітних джерел, а саме: з разових і щорічних членських внесків, з грошових і речових пожертв, з відсотків від капіталу, з кухликових зборів у храмах під час богослужіння, з пожертвувань за підписними листами або із зібраних попечителями не лише грошима, а й хлібом, м'ясом, картоплею, лісом, цеглою. До опікунств також надходили кошти, отримані одноразово

у спадок, штрафи, відсотки з капіталів, прибутки від позик парафіянам, від господарчої та промислової діяльності.

Опікунства відрізнялися від державних та станових благодійних закладів тим, що вони були органами, до складу яких входили особи всіх станів. Ці благодійні товариства мали можливість вивчати потреби опікуваних й зосереджувати благодійні сили суспільства в рамках приходу.

Проте оцінка діяльності опікунств не може бути однозначною, оскільки всі вони дуже відрізнялися за фінансовими можливостями, за часом існування, впливом на парафіян і членів причту. Так, на думку секретаря консисторії Д. Андреева, вони мали жалюгідне становище й переважно більшості формально позначалися у звітах. При цьому він зауважував, що це ледве не єдині установи, які могли оживити життя сільської парафії [1, с. 220].

Крім парафіяльних опікунств, органами громадської благодійності у XIX – на поч. XX ст. виступали православні церковні братства, які надавали могутню підтримку справі церковної опіки.

У 1864 р. було розроблено проект «Основних правил для заснування православних церковних братств». Відповідно до цього проекту православні церковні братства являли собою товариства, до складу яких уходили православні особи різного звання та стану. Основне своє завдання вони вбачали у служінні потребам Православної Церкви, утвердженні догматів православної віри, у боротьбі з розкольниками та сектантами, у будівництві й оздобленні православних храмів, у поширенні духовної освіти та християнській добродійності.

З огляду на те, що діяльність православних братств була досить помітною, регулярно з'являються у релігійній періодиці. Зокрема у «ПЕВ», як правило, в офіційній частині журналу, де, починаючи з 1890 року, систематично друкували звіти братств. Найповніше висвітлена діяльність Полтавського єпархіального Свято-Макаріївського та Лубенського Спасо-Преображенського братств. Неможливо чітко окреслити форми братської благодійності, оскільки вони залежали від багатьох чинників. Братства часто влаштовували у встановлені дні для бідних обіди, відкривали лікарні, допомагали населенню хлібом, зерном, одягом, надавали грошову допомогу причтам, до найбільш православних свят, наприклад до Різдва та Пасхи, для поховання померлих, відновлювали старі храми та будували нові, забезпечували їх церковними речами, надавали підтри-

мку біженцям [8, с. 397], збіднілим від війн, пожеж та інших лих, сприяли об'єднанню парафіян в єдину церковно-громадську сім'ю.

Публікації «ПЕВ» дозволяють простежити й динаміку виникнення братств: 1898 р. – 30, 1903 – 51, 1904 – 58.

Цифрові дані свідчать про активізацію діяльності братства, котре найбільше коштів виділяло на грошову допомогу бідним, церковним школам та оплату службовцям. При цьому не менш значні кошти витрачалися на утримання читалень, страхування будинків і майна, яке їм належало.

Цікавими для дослідження є публікації, що інформували про діяльність окремої категорії церковно-приходських братств – сестричних. Цінною з цього приводу є публікація «Сестричное Братство во имя Богоматери, именуемой «Троеручица» при Сампсониевском храме, что на поле Полтавской битвы» П. Тарасевича [11, с. 982]. Автор досліджує діяльність сестричних братств, оскільки, на його думку, жінки більш схильні до доброчинності. У результаті опрацювання матеріалів з'ясовано, що Богородице – Троєручське сестричне братство при Сампсоніївській церкві на полі Полтавської битви було засновано 1 квітня 1895 р. Воно надавало допомогу бідним, особливо для поховання, організувало дешеві їдальні, утримувало учнів місцевої церковно-приходської школи (допомога білизною, одягом, взуттям), робило пожертви для облаштування церков, надавало притулок мандрівникам, що відвідували могили воїнів Полтавської битви і, що найважливіше, притулок жінкам похилого віку, які непридатні до фізичної праці.

Органи церковно-громадської доброчинності відіграли важливу роль у наданні одноразової та постійної допомоги на місцях, у парафіях.

Щодо діяльності інших доброчинних товариств потребує уваги публікація «Двадцатипятилетний юбилей Полтавского Дамского Благотворительного Общества» П. Трипольського [12, с. 2107], в якій дослідник знайомить з історією створення товариства й основними напрямками його діяльності. Місцеве населення не залишилось байдужим до заснування товариства, яке вже у перший рік свого існування нараховувало 186 членів. До його каси надійшло членських внесків і пожертвувань на суму 6558 руб. 91 коп., що дозволило надавати опікунську допомогу 31 жінці та 143 дітям. Товариство надавало також безкоштовну медичну допомогу, за його сприяння чотири аптеки дали згоду відпускати безкоштовно ліки на визначену суму. Завдяки турботам

правління, товариство мало можливість направляти дівчат на навчання до жіночої гімназії та єпархіального жіночого училища. Більшості з них надавали допомогу одягом, навчальними посібниками та книгами. Не залишалося поза увагою питання їхнього подальшого працевлаштування. На базі притулку було організовано швейну майстерню, його мешканці займались заведено невелике домашнє господарством, садівництвом і городництвом, школу грамоти переформовано у народне училище з класом вокалу.

У 1892-1893 рр. благодійницька діяльність товариства значно активізується. Неврожай та епідемія холери вимагали посиленої турботи про найбільш уразливу частину населення. У зв'язку з цим у деяких районах міста відкрито дешеві чайні та їдальні. У тому ж році товариство відкрило швейну майстерню для безкоштовного користування, а у 1894 р. – Будинок Працелюбності. Було розширено швейну майстерню та засновано ткацьку, школу кулінарного мистецтва.

За 25 років існування Дамське Благодійницьке товариство опікувалося майже 2000 осіб.

Варті на особливу увагу статті З. Ольського «Общее собрание Полтавского отделения Попечительства о слепых» [6] та «Празднование 25-летия Попечительства Императрицы о слепых Полтавским отделением» [7], які інформують про діяльність Полтавського відділення опікунства про сліпих імператриці Марії Олександрівни. У 1905 році воно нараховувало 132 члени, у тому числі 17 духовних осіб.

Кошти опікунства формувалися із церковно-кружечних зборів, членських внесків, надходжень від різних установ і приватних пожертвувань. 1 січня 1905 р. каса опікунства нараховувала 24173 руб. 39 коп.

Важливим наслідком благодійної діяльності РПЦ була активізація громадянської позиції членів суспільства, розвиток приватної ініціативи. Особистий приклад православного духовенства у здійсненні доброчинності був своєрідним стимулом для світського населення. Відомості про благодійні дії духовенства систематично з'являлись на сторінках «ПЕВ». Іноді пожертви були незначними (1 руб., іноді й 25 коп.), що зумовлено складним матеріальним становищем духовенства. Час від часу вище духовенство зі сторінок часопису зверталося до читацького загалу із проханням взяти участь у благодійних акціях.

Одним із аспектів нашого дослідження є приватна благодійність, яка охоплювала заповіти та заснування іменних стипендій. Серед

публікацій з цієї проблематики варто звернути увагу на дослідження, які висвітлюють добродійну діяльність сім'ї Колесникових і Василя Кочубея.

Так, благодійній діяльності сім'ї Колесникових присвячено публікацію П. Мазанова «Храмоздатели и благотворители Колесниковы» [4]. Лев Васильович з молодих років займався лісовим промислом і мав півмільйонні статки. При цьому подружжя завжди жило просто та скромно. Оскільки добродійці були бездітними, то вони займалися вихованням сиріт. За їхні кошти будували храми та школи. Так, ще за життя Колесникових було побудовано два сільських кам'яних храми, будинки для церковнопарафіяльної школи та приходу (один у с. Локощині Полтавського повіту, а інший – у с. Латишовці Костянтиноградського повіту). У Полтаві, крім Свято-Троїцького храму, побудували будинки для церковно-приходської школи, причту та лікарні. Напередодні смерті Л. Колесников пожертвував 25000 руб. на побудову кам'яного Свято-Макаріївського храму у передмісті Полтави. До того ж ним було складено духовний заповіт на все майно та капітал (за винятком 15000 руб. на користь рідних).

Гідною уваги є діяльність потомственного дворянина Василя Кочубея, який у грудні 1896 р. відкрив на території свого маєтку в с. Згурівка Прилуцького повіту двокласну церковнопарафіяльну школу. Її облаштування коштувало майже 8000 руб. Крім того, він передав у духовне відомство шкільний будинок та одну десятину землі, щорічно видавав утримання старшому вчителю у розмірі 300 руб., помічнику вчителя – 240 руб., заочновчителю – 120 руб., сторожу – 60 руб. і давав 80 руб. на придбання книг. Згадані пожертви є лише незначною частиною добродійної діяльності В. Кочубея. Відповідно до заповіту протягом двох років після присвоєння школі назви «Варваринська» (на честь матері) спадкоємці Василя Кочубея повинні вкласти 20 тис. руб. у місцеве казначейство, щоб на відсотки від цієї суми утримувати школу. Приклади діяльності світських благодійників використовувалися як могутній виховний засіб.

Іншим напрямом приватної добродійності є заснування іменних стипендій. Це було поширеним явищем, особливо серед вищого духовенства. Прикладом може слугувати заснування єпископом Ієремією стипендій імені святих Афанасія та Макарія у розмірі 3500 руб.

Підводячи підсумки проведеного дослідження варто зазначити, що із середини XIX ст.

церковна добродійність у Полтавській єпархії активізується. Важливу роль у вирішенні гострих соціальних протиріч відіграла саме РПЦ, яка використовуючи попередній досвід благодійництва, виступала могутнім об'єднавчим чинником.

Ліберальні перетворення другої половини XIX ст. стали поштовхом до зародження елементів громадянського суспільства, що проявлялось через створення церковно-громадських органів опіки. Вони були новими структурами, нехарактерними для попереднього періоду церковно-громадської діяльності.

Взаємодія духовного відомства та світських установ у здійсненні благодійності полягала у проведенні кухликових церковних зборів на підтримку як місцевих, так і загальноросійських світських добродійних закладів, в участі православного духовенства у діяльності благодійних товариств.

Велике значення в організації благодійності Православної Церкви мав не тільки матеріальний аспект, а й передусім високодуховний, моральний.

Благодійна діяльність РПЦ у Полтавській єпархії проявлялась у тісному взаємозв'язку із загальними тенденціями розвитку держави та суспільства.

ДЖЕРЕЛА ТА ЛІТЕРАТУРА:

1. Андреев Д. Нужды приходской жизни // ПЕВ. Часть неофициальная. 1905. № 7. С. 218-223.
2. Дмитревский Д. Церковно-приходские братства Полтавской епархии // ПЕВ. Часть неофициальная. 1901. № 4. С. 144-154.
3. Кравченко О.В. Благодійна діяльність Православної Церкви в Харківській єпархії (1799-1917 рр.): Дис... канд. іст. наук: 07.00.01 / Українська держ. академія залізничного транспорту. Харків, 2003. 289 с.
4. Мазанов П. Храмоздатели и благотворители Колесниковы // ПЕВ. Часть неофициальная. 1912. № 23. С. 2190-2193.
5. Ольский З.П. Десятилетие эмеритальной кассы духовенства Полтавской епархии // ПЕВ. Часть неофициальная. 1902. № 21. С. 971-985.
6. Ольский З. Общее собрание Полтавского отделения Попечительства о слепых // ПЕВ. Часть неофициальная. 1905. № 5. С. 547-552.
7. Ольский З. Празднование 25-летия Попечительства Императрицы о слепых Полтавским отделением // ПЕВ. Часть неофициальная. 1905. № 25. С. 1494-1500.
8. Отчет Полтавского Епархиального Братства по отделу помощи беженцам // ПЕВ. Часть официальная. 1917. № 5. С. 396-399.
9. Положение о приходских попечительствах при православных церквах // ПЕВ. Часть официальная. 1864. № 21. С. 319-324.
10. Словарь украинского языка под редакцией Б.Д. Гринченко: У IV т. Т. I. Киев, 1907. 494 с.
11. Тарасевич П. Сестричное Братство во имя Богоматери, именуемой «Троеручица» при Сампсониевском храме, что на поле Полтавской битвы // ПЕВ. Часть неофициальная. 1916. № 13. С. 981-998.
12. Трипольский П. Двадцатипятилетний юбилей Полтавского Дамского Благотворительного Общества // ПЕВ. Часть неофициальная. 1914. № 24. С. 2105-2117.

13. Трипольский П. К вопросу о взаимопомощи духовенства Полтавской епархии // ПЕВ. Часть неофициальная. 1900. № 12. С. 580-590.

14. Устав Попечительства при Введенской церкви епар-

хиального женского училища о храме и о нуждающихся воспитанниц Полтавского епархиального женского училища // ПЕВ. Часть официальная. 1901. № 6. С. 341-356.

Колесник Олена Добročинна діяльність Російської Православної Церкви у Полтавській єпархії на сторінках часопису «Полтавские Епархиальные Ведомости»

У статті здійснено комплексний аналіз добročинної діяльності Російської Православної Церкви у Полтавській єпархії за матеріалами часопису «Полтавские Епархиальные Ведомости».

Публікації аналізованого джерела дозволяють стверджувати, що основними формами благодійної діяльності Російської Православної Церкви у Полтавській єпархії були допомога різним категоріям найбіднішого населення, будівництво й оздоблення православних храмів, здійснення християнської добročинності, підтримка православних місіонерських товариств.

Добročинна діяльність Полтавської єпархії за сферою поширення була різнорідною: державно-церковна, церковно-громадська та приватна.

Водночас у статті визначено основні напрями та форми добročинної діяльності Російської Православної Церкви у Полтавській єпархії; розкрито механізми управління та фінансування благодійних установ; виявлено рівень взаємодії Російської Православної Церкви зі світськими установами у здійсненні благодійних ініціатив; встановлено особливості добročинної діяльності Російської Православної Церкви; розкрито особистий внесок православного духовенства в організацію соціальної допомоги населенню; узагальнено позитивний досвід Православної Церкви у досліджуваній царині.

Ключові слова: Російська Православна Церква, добročинна діяльність, часопис «Полтавские Епархиальные Ведомости», органи станової опіки, опікунства, братства, приватна благодійність

Колесник Елена Благотворительная деятельность Российской Православной Церкви в Полтавской епархии на страницах журнала «Полтавские Епархиальные Ведомости»

В статье осуществлен комплексный анализ благотворительной деятельности Российской Православной Церкви в Полтавской епархии за материалами журнала «Полтавские Епархиальные Ведомости».

Публикации анализируемого источника позволяют утверждать, что основными формами благотворительной деятельности Российской Православной Церкви в Полтавской епархии были помощь разным категориям самого бедного населения, строительство и отделка православных храмов, осуществления христианской благотворительности, поддержка православных миссионерских обществ.

Благотворительная деятельность Полтавской епархии за сферой распространения была разнородной: государственно-церковная, церковно-общественная и частная.

В то же время в статье определены основные направления и формы благотворительной деятельности Российской Православной Церкви в Полтавской епархии; раскрыты механизмы управления и финансирования благотворительных учреждений; выявлен уровень взаимодействия Российской Православной Церкви со светскими учреждениями в осуществлении благотворительных инициатив; установлены особенности благотворительной деятельности Российской Православной Церкви; раскрыт личный вклад православного духовенства в организацию социальной помощи населению; обобщен положительный опыт Православной Церкви в исследуемой области.

Ключевые слова: Российская Православная Церковь, благотворительная деятельность, журнал «Полтавские Епархиальные Ведомости», опекунства, братства, частная благотворительность

Kolesnyk Olena Charity of the Russian Orthodox Church in Poltava diocese on pages of periodical edition «Poltava Diocesan News»

In the publication is made complex analysis of charity of Russian Orthodox Church according to the materials of periodical edition Poltava Diocesan News.

Publications of the source which is analyzed let us state that main forms of charitable work of Russian Orthodox Church in Poltava diocese were help to different categories of the poorest population, building and decoration of the Orthodox Churches, doing the Christian charity, support of Orthodox missionary societies.

The charitable work of the Poltava diocese in the area of distribution was heterogeneous: state-church, church-public and private.

At the same time, the article outlines the main directions and forms of charitable work of the Russian Orthodox Church in the Poltava diocese; mechanisms of management and financing of charity institutions are disclosed; the level of interaction of the Russian Orthodox Church with secular institutions in the realization of charitable initiatives was revealed; features of charitable activities of the Russian Orthodox Church; the personal contribution of the Orthodox clergy to the organization of social assistance to the population is disclosed; the positive experience of the Orthodox Church in the area which is under study is summarized.

Keywords: Russian Orthodox Church, charitable work, periodicals «Poltava Diocesan News», organs of the tutelage, guardianship, fraternity, private charity